

תחנה מרכזית

מתחם התחנה המשותז בגבול תל-אביב יפו ייפתח רשמית בחודש הבא עם חנויות מעצבים וקונספט, שוק אורגני, תערוכות, בתי קפה ומסעדות • האם זה יהיה אתר שוקק לציבור הרחב או מתחם אליטיסטי של חנויות יוקרה? • יהודית יהב

מה נקנה?

במתחם התחנה ייפתח לראשונה בארץ שוק אורגני, שיפעל בכל יום שישי, החל מ־7 במאי השוק, בשיתוף הארגון לחקלאות אורגנית בישראל, יכלול רק תוצרת ממוקדת, ובמקום הוא שונה משוקי האיכרים למיניהם. בנוסף יימכרו בו מוצרים אקולוגיים לחיסכון בחשמל ובמים, לניצול אנרגיה וליידיק הסביבה הביתית.

בין המוצרים יהיה אפשר למצוא מגוון גדול של ירקות ופירות, מוצרי חלב, לחמים ומאפים, שמנים, זיתים, ריבות, עוגות, סגניות, תבלינים, קוסמטיקה טבעית ועוד. הכל ליוזם, לפחות לפי ההבטחות, במחירי שקטתה ואיכותיות.

במחשף מתוכננים במקום שני שווקים נוספים: שוק עיצוב ופונספט, שפעל בחמישי בערב עם רובנים שבהם יעצובו מקוריים של אנשים פרטיים, וידור לכל המשפחה כמוצרי שבתות, שבו מוצרים מקוריים מכל העולם, ביניהם אישי.

פרים מציגה נקודת מבט קצת אחרת על התחנה. "פעולת השיטור היא עוד גרנד בתהליכי ההשתלטות של תל-אביב על יפו", היא אומרת. האמנית שמציגה בימים אלה תעריכה בשם 'להחזיר את כביש הזה' בבית האדריכל ביופ, מסייפת כי "דווקא טכניקת השיטור המדויקת והמקצועית, ששאפת להחיות את האתר, מסגירה את מותו, בעוד שמבנה נטוש ומזוהם מספר את הסיפור האמיתי".

ומה הסיפור האמיתי? לרידה של דהיפרים זה סיפור הריסתה של שכונת מגשיה וגורשו תושביה למרחיקי השבט לשכונת עג'מי. "בתחנה יבכרו בעלי נות ולשכונת עג'מי, וצ'מו, רוכשי בניי מותג ומזון אורגני, וצ'מו רכני רחבות יבואו לצפות בתערוכות. יש לשער שרובם לא יידעו הרבה על הריסת תיה של השכונה הערבית המטוננת תחת הדשא של גן צ'אירלס קלור".

ימים יגידו אם אכן ייחמד המתחם החדש למקום תוסס, עממי ורווי זיכרונות היסטוריים, או למתחם אליטיסטי מלווק עם תנויות מעצבים יקרות ומסעדות פו שטות עוד.

הוציאה חובת מיוחדת על השכונה המזרחית חוגם במשרדיה בת"א.

באפריל 1948 נהרס חלק גדול מהשכונת, הרוכ תושביה גורשו לירדן, עזה ומצרים, ומקצתם עברו לעג'מי. הריסת השכונה היטו לכיוון הים, כוסו ביינות חול ואחר כך ברשא של גן צ'אירלס קלור. רק מסגר הסן כק תחנת הרכבת שרדו.

"נאז שסנגרה התחנה היה המתחם כולו ביד צה"ל", מספר אייל זיו, אדריכל השיטור של התחנה. "לפני שש שנים הוא עבר לרשות העירייה, ומאז נכרנו במקום לפי ערכי שיטור מריונים התוצאה נתנת מצד אחר רסיס מתמונה היסטורית, ומצד שני מתפקדת כאתר אורבני תוסס". זיו רואה בתחנה נקודת חיבור אורגנית בין יפו, נוה צדק ותל-אביב, שיוצרת רקמה מתערבת המתחברת למטה אחת. "המתחם לא יעמוד בפני עצמו. הוא ישלכב במפריקט חיבור כיכר השעון ביפו לשרדות ירושלים דרך רחוב ורואל", מסביר זיו. "ספי הרכבת בר ואל נשארו עדות היה לרכבת שנסעה מיפו למגשיה כשעליה חסרות והמגריים".

האמנית ואדריכלית הנוף רלי דה

מרגצות ולבנים. הקריבה לרכבת איפשרה לוויילנד לשנע את תוצרתו ביעילות לנסל היום משתרע מתחם התחנה על שטח של כ־20 דונם שבו 22 מבנים מתקופות שונות, בשטח בנוי כולל של כ־5,500 מ"ר. המתי"ם כולל בין השאר את מבני תחנת הרכבת היסטורית, את רציף הסחורות, את המבנים הטמפלריים של מפעל ייצור המרגצות והנו וילנד ואת בית מגוריו - וילה וילנד.

מתחם התחנה ממוקם בשכונת מגשיה, שהוקמה בסוף שנות ה־40 של המאה ה־19 והפכה לאחת השכונות הגדולות והמפורחות של יפו. עמותת "זוכרות", שפועלת להעלאת המודעות של הציבור בישראל להיסטוריה המקומית שלפני 48, עורכת סירים בשכונה, שכוללים ערויות מפי תרבות שכיחה. "עד 1944 היה בשכונה כ־12 אלף מלמטינים וכ־1,000 יהודים", מספר איתן ברוזנטין, מנכ"ל עמותת "זוכרות", "תושביה עזרו כחסר ובעסקים פרטיים, וצאלח מנסור, אחד מפלטי השכונה המתגורר היום ביפו, מספר שהיא כונתה "שכונה ללא הפסקה". לפי שמתעניין: העמטת

רחב שבין טורקיה למצרים ואמצעי התחבורה הראשון שהחליף את הגמל בהעברת משאות כבדים. הרעיון להקמת נטילת כרול הוצע כבר בשנות ה־30 של המאה ה־19 על ידי משה מונטיפיורי, אך נתקל בקשיים בשל מחסור באמצעים להובלת מכונית חומרי גלם. אחרי תהליך ארוך שבו נה כרכו יחד יוזמות עסקיות, חוון ופוליס"קה בינלאומית, העניק המלטרן הטורקי את הוויכוח ליוסף נבון, שכירו עלה לגייס את המימון הנוצח מאירופה להגות קו המטילה ולבניית התחנה.

המפריקט האדיר של הקמת קו הרכבת נמשך כשנתיים, ועם סיומו החל עידן התחבורה המודרנית בארץ ישראל. חרף איטיותה שימשה הרכבת מספר חולך גדול של סחורים, תיירים וצליינים, ובהם גם בנימין זאב הרצל הקיסר האוסטרי וילהלם השני. שי פריחתה היה בשנת 1913, ערב מלחמת העולם הראשונה, אז עברו בתחנה קרוב ל־200 אלף נוסעים.

בשנת 1906 חזר הטמפלרי הנו וילנד מנגיניה לישראל, קבע את ביתו ליד התחנה ולצידו נבא את בית החרושת לייצור

בין חוף הים לנווהצדק, במקום שבו פעלה עד מלחמת השחרור תחנת הרכבת שגעה בין יפו לירושלם, נפתחת בימים אלה רשמית "תחנה" - מתחם משותז ומי שפז של תרבות, בילוי ופנאי. עבודת השחזור הסתיימה לפני יותר משנה, ומאז מוצגת במקום תערוכות אמנות וצילום, ופעלים בית קפה ובר. מתורש מאי יתחילו לפעול כאן תנויות אופנה, מכשירים ואקססוריו, לצד שוקי אוכל, מסעדות, ירדים, פעילויות לילדים וכל מה שאמור להפוך את האתר היסטורי למרכז שוקק חיים. לא מרובי בעוד מרכז קניות ובילויים שגרת. כשר נה מקניח ממוצע, המקום אורזי ופתוח, אפוף רוחות ורוחות ים רעננים, תמוהל התנויות אינו כולל את הרשתות הרגילות, אלא תנויות מעצבים ומעצבות, וגם המטי עדידת מתכוונת להגיש אוכל ישראלי, אם יש רבדו כזה.

קצת היסטוריה: תחנת הרכבת הגדולה של יפו-ירושלים פעלה כאן מ־1892 ועד 1948. זה היה קו הרכבת הראשון במ

